

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination February – 2026

Course	: MSW	Date	: 20-Feb-26
Subject Code	: MSWR-301	Time	: 11:30am to 01:45pm
Subject Name	: સમાજકાર્ય સંશોધન અને આંકડાશાસ્ત્ર	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

Section A

Answer the following (Attempt any three)

(30)

1. વિજ્ઞાનનો અર્થ સમજાવી તેના પ્રકારો જણાવી વિજ્ઞાનની ઓળખ સમજાવો.
2. સંશોધન અહેવાલનો અર્થ સમજાવી તેનું મહત્વ સમજાવો.
3. સમાજકાર્ય સંશોધનનો અર્થ આપી તેની ઓળખ સમજાવો
4. પ્રાથમિક માહિતી એકત્ર કરવાનાં વિવિધ સાધનોનો પરિચય આપો.
5. નમૂના પસંદગીનો અર્થ સમજાવી તેના પ્રકારો સમજાવો.

Section B

Answer the following (Attempt any four)

(20)

1. સમાજકાર્ય સંશોધનના હેતુઓ સમજાવો.
2. ચલનો અર્થ સમજાવી તેના પ્રકારો સમજાવો.
3. ગૌણ માહિતીના પ્રકારો સમજાવો
4. મધ્યવર્તી સ્થિતિના માપોની સમાજકાર્યમાં ઉપયોગીતા સમજાવો.
5. ઉત્કલ્પનાનો અર્થ સમજાવી તેના પ્રકારો સમજાવો.
6. વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિની ઓળખ સમજાવો.

Section C

Part – A (Multiple Choice Questions)

(10)

1. “વિજ્ઞાન એ જ્ઞાન મેળવવાની પદ્ધતિ છે. અથવા મર્યાદિત વિષયવસ્તુને લગતું વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ દ્વારા મેળવેલું જ્ઞાન એટલે વિજ્ઞાન” એમ કયા વિદ્વાને કહ્યું છે.
A વિસ્લન
B ડો. સિગર
C યુગ અને મક
D ગુકે અને હર
2. વસ્તુઓના કારણોની શોધને વિજ્ઞાન કહી શકાય- એમ કોણે કહ્યું છે.
A હેનરી મોઈનકર
B હેવલોક એલિસ
C યંગ અને મેક
D ડો. સિગર
3. સમાજકાર્ય સંશોધનનો મુખ્ય હેતુ શું છે?
A ઉત્તરદાતાનો રસ જળવાય
B સમાજમાં ભેદભાવ વધે
C સમસ્યા વિશે સરળતાથી માહિતી મળે
D સમાજના પ્રશ્નોને વાચા
4. ઉત્કલ્પના એક એવું કામ ચલાઉ સામાન્યીકરણ છે, જેની યથાર્થતા ચકાસવાની હજી બાકી હોય છે.’ એમ કયા વિદ્વાને કહ્યું છે ?

- A ફિલેન્ડર B ડો. સિંગર
C લુન્ડબર્ગ D પોલિનથંગ
- 5 ગૌણ માહિતીનો મુખ્ય સ્રોત કયો છે?
A દસ્તાવેજો B સાર્વજનિક દસ્તાવેજો
C અનુસૂચિ D ઉપરોક્ત બધા
- 6 સામાજિક વિજ્ઞાનોમાં માહિતી મેળવવા માટે કયા ઉપકરણનો વધારે ઉપયોગ થાય છે ?
A પ્રશ્નાવલિ પદ્ધતિ B મુલાકાત પદ્ધતિ
C નિરીક્ષણ પદ્ધતિ D સહભાગીદારી પદ્ધતિ
- 7 પ્રશ્નાવલિ પદ્ધતિમાં કઈ રીતે માહિતી મેળવી શકાય છે?
A ગૃહ મુલાકાત B ટપાલથી
C સંશોધક જાતે માહિતી ભરે છે. D સહભાગી નિરીક્ષણ પદ્ધતિ
- 8 સંશોધનકાર્યમાં કેન્દ્ર સ્થાને શું હોય છે?
A ઉત્તરદાતા B માહિતી
C લોકો D સમસ્યા
- 9 ગૌણ માહિતીને બીજા કયા નામે ઓળખવામાં આવે છે?
A પ્રથમ કક્ષાની B ઉચ્ચ કક્ષાની
C દ્વિતીય કક્ષાની* D ઉત્તમ કક્ષાની
- 10 એ સંશોધનનું મહત્ત્વપૂર્ણ અંગ છે.
A ઇન્ટરનેટ B ઈ-મેઇલ
C સાહિત્ય સમીક્ષા D વોટ્સઅપ

Part – B (Do as Directed)

(10)

- કોઈપણ વ્યક્તિ જે 14 વર્ષની ઉંમરની છે તેને બાળક ગણવામાં આવે છે.
- સંશોધન માટે ઉપયોગી અભ્યાસ સામગ્રીને અહેવાલ લેખન કહેવામાં આવે છે.
- સંશોધક પોતાના સંશોધન તારણોને રજૂ કરતા જે અહેવાલ લખે છે તેને સંશોધન હેતુ કહેવામાં આવે છે.
- જ્ઞાનેન્દ્રિયો દ્વારા થતો પ્રત્યક્ષ અનુભવ છે. જ્ઞાન મેળવવાની સૌથી વિશેષ અને વિશ્વસનીય પદ્ધતિ એ નિરીક્ષણ છે.
- પર્યાવરણ એ બે શબ્દોની સંધિ છે. પરિ + આવરણ પર્યાવરણ. પરિ એટલે આસપાસ કે ચોપાસ અને આવરણ એટલે પડ અથવા સ્તર.
- સમાજકાર્યમાં કાર્યો અને તેની પદ્ધતિઓની પ્રમાણિકતા, તેની જરૂરિયાતની ચકાસણી કરવી એટલે સમાજકાર્ય સંશોધન. આ વ્યાખ્યા ફ્લેચર દ્વારા આપવામાં આવી છે.
- સમાજકાર્યનો મૂળ ઉદ્દેશ્ય સેવાર્થી ને પરાવલંબી બનાવવાનું છે.
- શિક્ષણ અને સામાજિક વિજ્ઞાનોમાં સંશોધનનું પદ્ધતિશાસ્ત્ર – પુસ્તકના લેખક ડો. જે. કે. દવે છે.
- સેવાર્થીને તેની સમસ્યામાંથી બહાર લાવી તે સ્વમાનભેર જીંદગી જીવી શકે તે માટે જરૂરી જ્ઞાન, કુશળતાઓ અને પ્રયુક્તિઓ સમાજકાર્ય સંશોધન પૂરું પાડે છે?
- સમાજકાર્યનું જ્ઞાન, કુશળતાઓ, પદ્ધતિઓ, વિભાવનાઓ, સિદ્ધાંતોની તપાસ, સામાન્યીકરણ અને તેનો વિસ્તાર કરવા માટે સમાજકાર્યની પદ્ધતિઓની વૈદિકતાની, ટીકાત્મક તપાસ અને વૈજ્ઞાનિક પરીક્ષણ એટલે સમાજકાર્ય સંશોધન આ વ્યાખ્યા ફિલેન્ડર દ્વારા આપવામાં આવી છે.
